

ISSN 2080-1807

TORUŃSKIE STUDIA BIBLIOLOGICZNE

2016, nr 2 (17)

Bernardeta Iwańska-Cieślik

Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

e-mail: biwanska@ukw.edu.pl

Informacja o nowych publikacjach polskich bibliologów i informatologów w przestrzeni sieciowej (część 2)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2016.026>

STRESZCZENIE: W drugiej części opracowania poświęconego promocji własnego dorobku naukowego w różnych kanałach informacyjnych skupiono się na miejscach w przestrzeni sieciowej, gdzie autor w sposób dobrowolny decyduje się na zamieszczenie własnej publikacji. Pracownicy instytutów, katedr, zakładów informatologicznych i bibliologicznych wybierali m.in. Google Scholar, Academia.edu, ResearchGate, jak również prowadzili własne strony WWW czy blogi. Jednakże z bieżących udogodnień sieciowych korzysta 5–15% zainteresowanych w zależności od kanału.

SŁOWA KLUCZOWE: Akademia.edu, blogi naukowe, Google Scholar, ResearchGate.

Artykuł jest kontynuacją podjętego zagadnienia nad miejscami promocji własnych publikacji przez pracowników instytutów, katedr i zakładów bibliologicznych i informatologicznych [dalej: INiB]. W pierwszej części zaprezentowano instytucjonalne kanały udostępniania informacji o nowych publikacjach, czyli tych, które ukazały się w 2014 r. i nowsze. Omówiono m.in.: bibliografie dorobku naukowego i repozy-

toria poszczególnych uczelni, Polską Bibliografię Naukową, Polską Bibliografię Bibliologiczną czy E-LIS. W tej części zostaną zaprezentowane kanały, w których udział jest indywidualny i nieobligatoryjny. Badanie przeprowadzono w marcu 2015 r. na grupie 259 pracowników INiB¹.

Indywidualne blogi i strony WWW

Posiadanie własnego bloga bądź strony WWW jest uzależnione od wielu czynników. Głównym jest bariera technologiczna, która eliminuje osoby nieoperujące narzędziami pozwalającymi na zbudowanie własnej przestrzeni sieciowej. Oczywiście, motywy mogą być różne, chociażby ten, że kanały instytucjonalne zapewniają dostateczną informację o nowych artykułach bibliologów i informatologów. Nie dziwi fakt, że tylko nieliczni zdecydowali się na stworzenie własnego bloga lub strony WWW.

Do wyszukania blogów nie posłużono się Agregatorem Polskich Blogów Naukowych, ponieważ żaden z blogów bibliologicznych nie jest tam zarejestrowany². W celu identyfikacji stron i blogów pojedynczych badaczy korzystano początkowo ze stron WWW macierzystych instytucji, następnie wykorzystano operatory logiczne, łącząc nazwisko badacza ze słowami kluczowymi „WWW” i „blog”.

Tabela 1. Zestawienie blogów i stron WWW pracowników INiB

Nazwisko	Uczelnia	Rok*	Adres URL
dr hab. Małgorzata Górska	UWr	2013	https://sites.google.com/site/magoralska/Home
dr hab., prof. nadzw. Adam Pawłowski	UWr	-	http://www.lingwistyka.uni.wroc.pl/Link „Bibliografia naukowa” pusty

¹ W tym miejscu chciałabym podziękować za wsparcie i cenne wskazówki udzielone przez dr hab. Małgorzatę Kowalską w trakcie pisania obu części niniejszego artykułu.

Szczegółowo grupa została omówiona w pierwszej części artykułu, który ukazał się w numerze 1 z roku 2016 „Toruńskich Studiów Bibliologicznych”.

² *Agregator polskich blogów naukowych* [online] [dostęp 26 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://bloginaukowe2.blogspot.com/>.

Tabela 1. Zestawienie blogów i stron WWW pracowników INiB (cd.)

Nazwisko	Uczelnia	Rok*	Adres URL
mgr Małgorzata Lelakowska	UW	-	http://www.ekademia.pl/profil/future (profil osobisty)
mgr Paweł Podniesiński	UW	-	http://portolan.pl/ (blog firmy)
dr hab., prof. nadzw. Marek Nahotko	UJ	-	http://skryba.inib.uj.edu.pl/~nahotko/ opis zajęć
dr Sabina Cisek	UJ	2015	http://sabinacisek.blogspot.com/ (blog naukowy – promujący naukę) http://methodologyphilosophyinfoscience.blogspot.com/
dr hab., prof. nadzw. Andrzej Dróżdź	UP	2014	http://www.andrzej-drozdz.edu.pl/
dr hab. Władysław Marek Kolasa	UP	2014	http://www.wmkolasa.up.krakow.pl/
dr Wanda Matras	UP	2013	http://www.wandamatras.pl/test/
dr Jacek Tomaszczyk	UŚ	-	http://www.isel.edu.pl/
prof. dr hab. Janusz Tondel	UMK	2000	http://www.inibi.umk.pl/~jaton/
prof. dr hab. Jacek Gzella	UMK	2001	http://www.inibi.umk.pl/~jagze/
prof. dr hab. Grażyna Gzella	UMK	2001	http://www.home.umk.pl/~gmg/
dr hab., prof. nadzw. Ewa Głowacka	UMK	2011	http://www.home.umk.pl/~egt/
dr hab. Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska	UMK	2014	http://www.home.umk.pl/~fema/
dr hab. Tomasz Kruszewski	UMK	2014	http://www.home.umk.pl/~tomkrus/
dr Mariusz Jarocki	UMK	2012	http://www.home.umk.pl/~maryan/
dr Wanda A. Ciszewska	UMK	2014	http://www.home.umk.pl/~tai/
dr Dorota Degen	UMK	2009	http://www.home.umk.pl/~degen/
dr Barbara Centek	UMK	2014	http://www.home.umk.pl/~bcentek/

Tabela 1. Zestawienie blogów i stron WWW pracowników INiB (cd.)

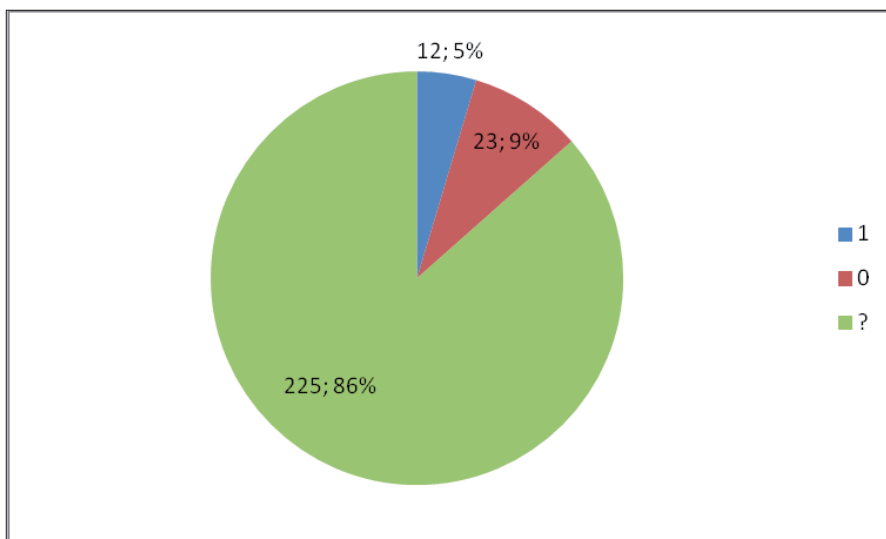
Nazwisko	Uczelnia	Rok*	Adres URL
dr Małgorzata Kowalska	UMK	2015	http://www.home.umk.pl/~koma/
dr Natalia Pamuła-Cieślak	UMK	2013	http://www.home.umk.pl/~napa/ ; swiat_informacji http://blogi.umk.pl/info/
dr Veslava Osińska	UMK	2012	http://www.home.umk.pl/~wiewo/ http://wizualizacjainformacji.pl
dr Piotr Malak	UMK	2014	http://www.home.umk.pl/~piomk/
dr Arkadiusz Wagner	UMK	2015	http://www.home.umk.pl/~wagner/
mgr Marcin Żynda	UMK	2011	http://www.inibi.umk.pl/~zynda/
dr Tomasz Chrzastek	UJK	-	http://www.ujk.edu.pl/strony/Tomasz.Chrzastek/ ; http://tomaszchrzastek.lh.pl/ (charakter obu stron informacyjny)
dr Jolanta Kępa-Mętrak	UJK	2011	http://www.ujk.edu.pl/strony/Jolanta.Kepa/
dr Adam Jachimczyk	UJK	2009	http://jachimczyk.ehost.pl/strona/o-mnie/
dr Maria Siuda	UJK	2009	http://www.ujk.edu.pl/strony/Maria.Siuda/
mgr Andrzej Bednarz	UJK	-	http://www.ujk.edu.pl/strony/Andrzej.Bednarz/[w trakcie konstrukcji]
mgr Jakub Chałubczak	UJK	-	http://jakub.chalubczak.pl , (strona wykorzystywana głównie do celów dydaktycznych)
prof. dr hab. Stanisława Kurek Kokocińska	UŁ	2009	http://www.kokos.uni.lodz.pl/
dr Paweł Marzec	UKW	-	http://www.marzec.ukw.edu.pl (strona wykorzystywana do celów dydaktycznych)
dr Elżbieta Pokorzyńska	UKW	2015	http://www.ukw.edu.pl/pracownicy/strona/elzbieta_pokorzynska/
dr hab. Piotr Tańkowski	UMCS	2015	O historii. Z pasją http://ohistorii.blogspot.com/

* Data ostatniej publikacji

Źródło: opracowanie własne.

Udało się zidentyfikować: 35 stron WWW, podstron instytucjonalnych i blogów. Ostatecznie analizą objęto te strony, na których zostały zamieszczone spisy publikacji, a ich liczba wynosi: 23 (9%), z czego jedynie 11 osób zamieściło publikacje zarówno z 2014, jak i 2015 r. Ta liczba daje 5% wszystkich pracowników INiB.

Obiegowa reguła, że „w sieci nic nie ginie”, sprawdza się w przypadku witryn internetowych pracowników INiB. Po zidentyfikowaniu blogów i witryn okazało się, że wiele z nich zostało „porzuconych” w 2009 r. i wcześniej – razem odnotowano ich siedem. Widoczne są przypadki, gdzie najnowszą odnotowaną publikacją była ta wydana w 2000 czy 2001 r.

Wykres 1. Strony WWW i blogi pracowników INiB

Legenda:

1 – widoczna publikacja za rok 2014 i 2015

0 – pracownik naukowy jest widoczny w wybranej bazie, portalu itd., ale brak pracy za rok 2014 i 2015

? – przedstawiciel polskiej bibliologii nie prezentuje się w badanym źródle

Źródło: opracowanie własne.

Google Scholar i wybrane serwisy społecznościowe dla naukowców

Zainteresowanie serwisami społecznościowymi dla naukowców jest globalne. Badania nad wykorzystaniem ResearchGate, Academia.edu czy Mendeley na początku 2015 r. przeprowadziła Kathrine Jordan (Open University, Wielka Brytania), co jest przedmiotem jej rozprawy doktorskiej³. Nicole Muscanell z Leibniz-Institut für Wissensmedien (Tübingen, Niemcy) prowadzi już kolejną edycję ankietyzacji na temat zainteresowania najpierw Google Scholar, a obecnie ResearchGate wśród akademików⁴. W 2015 r. UNESCO wydało poradnik *Curriculum for Researchers*, w którym jednym z pięciu modułów jest *Scholarly Communications*, przygotowany przy współpracy z naukowcami z Indii, RPA, Litwy czy Argentyny⁵. Wśród nich był Anup Kumar Das (Jawaharlal Nehru University, India), autor ostatnio opublikowanego artykułu pt. *The 7 Habits of Highly Effective Research Communicators*⁶, w którym dokonuje analizy wybranych narzędzi dla naukowców (ResearcherID.com, ORCID.org, Academia.edu, ResearchGate.net, getCited.org, SSRN.com, Digital Object Identifier; Uniform Resource Identifier, Google Scholar Citations, E-LIS, ImpactStory.org) czy forów dyskusyjnych.

Ten światowy trend w wykorzystywaniu narzędzi Web 2.0 na gruncie polskiej nauki był wielokrotnie akcentowany w pracach Marka Nahotki, który w swoich wystąpieniach przedstawiał globalne (światowe)

³ K. Jordan, *Academics and their online networks. Exploring the role of academic social networking*. „First Monday” [online] 2014, vol. 19, no. 11 [dostęp 13 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/4937/4159#author>.

⁴ N. Muscanell, *Academics' use of Social Media* [online] [dostęp 15 marca 2015]. Dostępny w World Wide Web: https://kmrc.qualtrics.com/jfe/form/SV_3lzcIHbGrymja7z [kwestionariusz ankiety na temat ResearchGate].

⁵ A. K. Das, *Module 1. Scholarly Communications*. W: *Curriculum for Researchers* [online]. Paris: UNESCO, 2015, 69 pp. [dostęp 15 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002319/231938e.pdf>.

⁶ A. K. Das, *The 7 Habits of Highly Effective Research Communicators*. W: *Charaibeti: Golden Jubilee Commemorative Volume*, ed. Goutam Maity [online]. Kolkata: Department of Library and Information Science, Jadavpur University, 2014, 12 pp. [dostęp 6 lipca 2015]. Dostępny w World Wide Web: [http://eprints.rclis.org/23765/1/7Habits of Highly Effective Research Communicators.pdf](http://eprints.rclis.org/23765/1/7Habits%20of%20Highly%20Effective%20Research%20Communicators.pdf).

serwisy, jak chociażby PLoS (Public Library of Science)⁷. Również – lecz w kategorii źródeł do badań – charakteryzował je Zbigniew Osiński⁸. Dwukrotnie temat ten prezentował Emanuel Kulczycki, tworząc nieformalny ranking serwisów oparty na widoczności swoich publikacji w przestrzeni sieciowej⁹. Ostatnio ich przeglądu dokonała również Lidia M. Jarska, a Ewa Rozkosz scharakteryzowała ResearchGate i Academia.edu. Nad widocznością publikacji w sieci pochylił się również Arkadiusz Pulikowski¹⁰.

Wyniki przeprowadzonych badań pokazują, że wśród mediów społecznościowych dedykowanych naukowcom prym wiodą: ResearchGate, Academia.edu oraz Mendeley¹¹. Pomimo obaw, jakie niesie za sobą korzystanie z serwisów społecznościowych dedykowanych naukowcom, widoczny jest stały wzrost zainteresowania tego typu kanałami. Zostało to zobrazowane za pomocą narzędzia Google Trends (zob. rys. 1). Globalnym agregatorem służącym do wyszukiwania danych jest Google Scholar. Postanowiono przebadać trzy z wymienionych serwisów ze względu na możliwość samoarchiwizacji i indywidualnego wpływu na ukazujące się tam informacje o nowych publikacjach.

Zagrożenia związane z budowaniem zasobów instytucji komercyjnych, jakimi są wymienione serwisy, zaczynają zauważać naukowcy z różnych ośrodków, którzy zastanawiają się nad ich przyszłością. Czy względy ekonomiczne nie wpłyną na zmianę polityki twórców, którzy

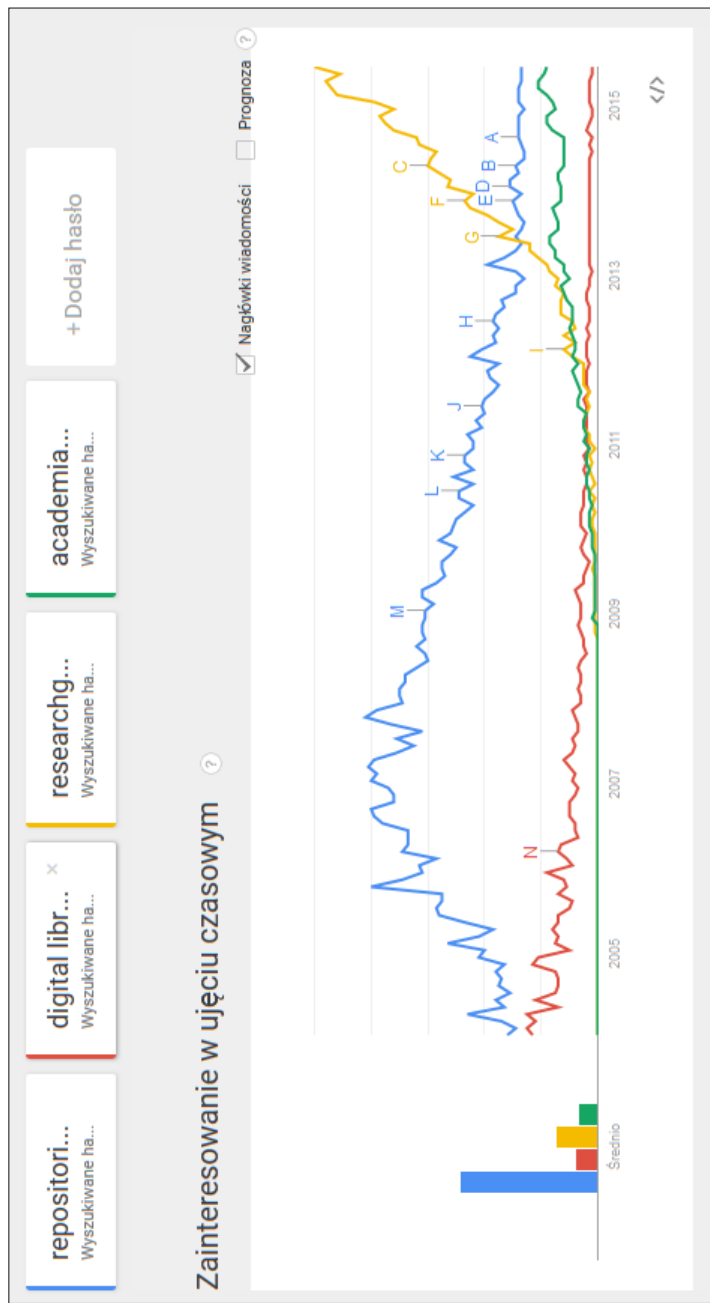
⁷ M. Nahotko, *Komunikacja naukowa w środowisku cyfrowym*, Warszawa 2010; tenże, *Ewaluacja uczonych i ich publikacji w otwartej e-Nauce*, „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2013, nr 1 (195), s. 45–66.

⁸ Z. Osiński, *Sprawność internetowych narzędzi wyszukiwawczych z punktu widzenia badacza dziejów Polski* [online]. Centrum Otwartej Nauki [dostęp 27 listopada 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/2366>.

⁹ E. Kulczycki, *Na jakim portalu naukowiec powinien mieć konto* [online]. Warsztat badacza [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/na-jakim-portalu-naukowiec-powinien-miec-konto/; tenże, *Porównanie skuteczności promocji: repozytorium, Academia.edu, ResearchGate* [online] Warsztat badacza [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/porownanie-skuteczności-promocji-repozytorium-academia-edu-researchgate-net/.

¹⁰ Zob. A. Pulikowski, *Widoczność polskich publikacji naukowych w Internecie*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 53, 2015, nr 1 (105), s. 59–70.

¹¹ K. Jordan, dz. cyt.

Rysunek 1. Korelacja wybranych haseł wyszukiwawczych – wizualizacja za pomocą Google Trends

Źródło: *Repositories, digital libraries, ResearchGate, Academia.edu* [online]. Trendy Google [dostęp 21 czerwca 2015] Dostępny w World Wide Web: <https://www.google.pl/trends/?hl=pl>.

dopuszczą do udziału reklamodawców, czy zamkną bazę i udostępnią na drodze komercyjnej¹²?

Google Scholar¹³ (stan na 25 maja 2015 r.)

Bezpłatna wyszukiwarka zasobów naukowych, jaką jest Google Scholar, umożliwia przeszukiwanie baz danych i repozytoriów publikacji naukowych z wielu dziedzin wiedzy. Po raz pierwszy została zaprezentowana w 2003 r. Jak czytamy w serwisie, „pozwala na dotarcie do danych bibliograficznych, streszczeń i pełnych tekstów prac naukowych w wersji cyfrowej. Wyniki szereguje według ilości cytowań danej pracy (ale tylko tych, które pojawiają się w publikacjach dostępnych online i indeksowanych przez Google)”¹⁴. Dzięki stworzeniu własnego konta może być ona również miejscem prezentacji własnych odkryć naukowych¹⁵. Konto/profil umożliwia śledzenie cytowań prac naukowych, ponadto pozwala na ustawienie powiadomień (alerts) do profili autorów będących autorami w wybranej dziedzinie.

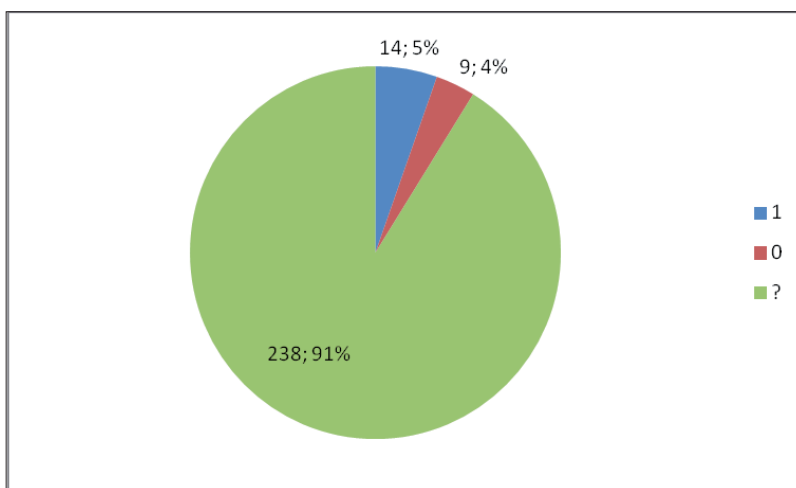
Niestety, na stworzenie własnego profilu, który przede wszystkim wpływa na uporządkowanie zasobów naukowych sygnowanych nazwiskiem badacza, zdecydowały się jedynie 23 osoby, co daje 9% badanej grupy. Należy jeszcze wyodrębnić 14 pracowników INiB na bieżąco uaktualniających wykaz swoich publikacji. Proporcje między kobietami a mężczyznami wynoszą 17 do 6. W grupie odnotowano 13 doktorów, ośmiu pracowników samodzielnych oraz dwóch magistrów. Zostali zidentyfikowani przedstawiciele pięciu uniwersytetów, przy czym największa liczba pracowników INiB pochodzi z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (14).

¹² R. van Noorden, *Online collaboration: Scientists and the social network*. „Nature” [online] 2014, vol. 512, iss. 7513 [dostęp 21 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nature.com/news/online-collaboration-scientists-and-the-social-network-1.15711>.

¹³ *Google Scholar* [online] [dostęp 25 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://scholar.google.pl/>.

¹⁴ Z. Osiński, dz. cyt.

¹⁵ N. Pamuła-Cieślak, *Ukryty Internet jako przedmiot edukacji informacyjnej*, Toruń 2015, s. 108–113.

Wykres 2. Liczba posiadaczy konta w Google Scholar wśród pracowników INiB

Legenda:

1 – widoczna publikacja za rok 2014 i 2015

0 – pracownik naukowy jest widoczny w wybranej bazie, portalu itd., ale brak pracy za rok 2014 i 2015

? – przedstawiciel polskiej bibliologii nie prezentuje się w badanym źródle

Źródło: opracowanie własne.

Academia.edu¹⁶ (stan na 25 maja 2015 r.)

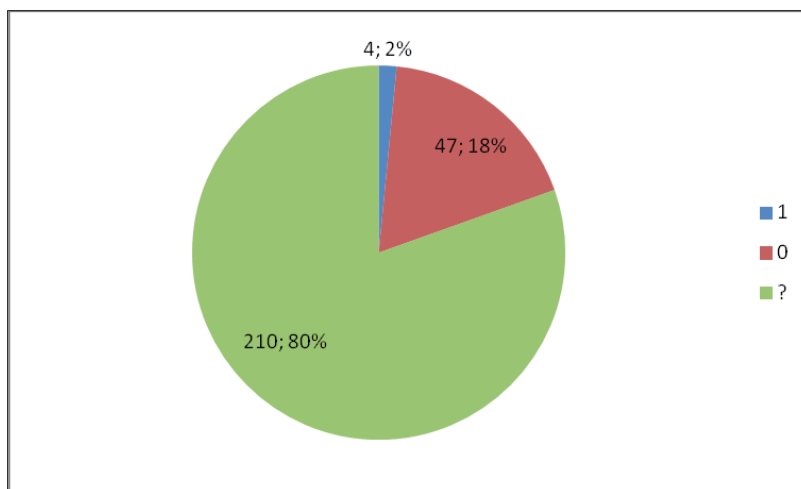
Academia.edu została stworzona przez doktora filozofii z Oxfordu Richarda Price'a w 2008 r. Miał on już wtedy za sobą liczne przedsięwzięcia internetowe, m.in. stworzył LiveOut.co.uk czy PeopleRadar.com. Ideą przyświecającą powstaniu serwisu było stworzenie platformy, gdzie znajdowałyby się wszystkie prace naukowe w formacie pdf i byłyby dostępne za darmo¹⁷. Obecnie zarejestrowane w serwisie są 22 608 953¹⁸

¹⁶ *Academia.edu* [online] [dostęp 25 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.academia.edu/>.

¹⁷ *About Richard* [online] [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.richardprice.io/about>; *Richard Price* [online] [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.linkedin.com/in/richardprice>.

¹⁸ *Academia.edu, About* [online] [dostęp 19 czerwca 2015] Dostępny w World Wide Web: <https://www.academia.edu/about> [w czasie 1 h przybyło ponad 1 tys. użytkowników].

osoby „zorientowane na zagadnienia naukowe”. Użyto tego sformułowania, ponieważ na tę grupę składają się zarówno akademicy, jak również badacze będący poza sferą nauki zinstytucjonalizowanej i trudno doprecyzować jednolitą definicję osób korzystających. Unikatowych wejść do serwisu notuje się 36 mln miesięcznie. Serwis umożliwia zapoznanie się z profilami badaczy, ich pracami (nie zawsze z pełnymi tekstami), jak również z bieżącą informacją o nowych publikacjach. System zakładkowy pozwala na śledzenie wybranych artykułów.

Wykres 3. Liczba pracowników INiB korzystających z serwisu Academia.edu

Legenda:

1 – widoczna publikacja za rok 2014 i 2015

0 – pracownik naukowy jest widoczny w wybranej bazie, portalu itd., ale brak pracy za rok 2014 i 2015

? – przedstawiciel polskiej bibliologii nie prezentuje się w badanym źródle

Źródło: opracowanie własne.

Academia.edu jest obecnie używana przez 51 pracowników INiB (20%), spośród których jedynie czterech uzupełnia swój profil o najnowsze publikacje. W tej grupie przeważają kobiety (31), mężczyźni 20. Dominującym stopniem naukowym jest stopień doktora (26 osób),

doktora habilitowanego – 6, profesora nadzwyczajnego – 4, profesora zwyczajnego – 5 oraz 10 magistrów. Znajdziemy tam przedstawicieli dziewięciu ośrodków akademickich, przy czym największa grupa pochodzi z Uniwersytetu Warszawskiego.

ResearchGate¹⁹ (stan na 26 maja 2015 r.)

ResearchGate (dalej: RG) coraz częściej pojawia się w publikacjach naukowych jako jeden z popularniejszych serwisów społecznościowych skierowanych do naukowców²⁰. Jest on międzynarodowy, a przede wszystkim bezpłatny. Został założony w Berlinie w 2008 r. przez lekarzy medycyny: Ijada Madischa i Sörena Hofmayera oraz informatyka Horsta Fickenschera. Obecnie skupia ponad 7 mln członków²¹.

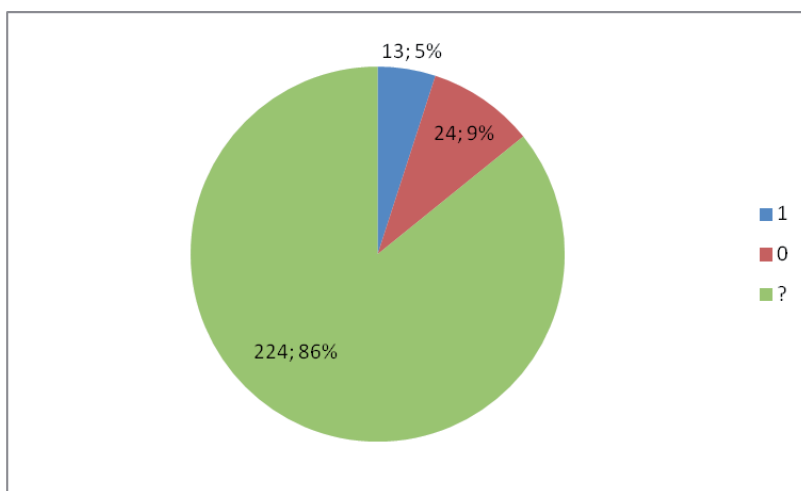
Osoba będąca użytkownikiem RG dysponuje – poza dostępem do wyników badań – również statystykami na temat liczby odwiedzin i pobrań poszczególnych tekstów. Dodatkowo zostaje oceniona za pomocą wskaźnika RG Score (wskaźnik reputacji²²), który jest wyliczany na podstawie liczby odwiedzin, kontaktów z innymi naukowcami, liczby Questions & Answers (zadawnych pytań i udzielaniu odpowiedzi na pytania sformułowane przez innych badaczy) czy liczby publikacji i ich pobrań.

¹⁹ *ResearchGate* [online] [dostęp 26 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.researchgate.net>.

²⁰ L. M. Jarska, *Pracownik naukowy w sieci – charakterystyka wybranych portali wymiany poglądów i wyników badań*, [w:] *Biblioteka, książka, informacja, Internet 2014*, pod red. Z. Osińskiego, R. Malesy, S. D. Kotuły, Lublin 2015, s. 123–140; Z. Osiński, *Narzędzia pracy historyka w świecie cyfrowym*, [w:] *Historia 2.0*, pod red. A. Sobczak, M. Cichockiej, P. Frąckowiaka, Lublin 2014, s. 15–30; J. Ortman, A. Radomska, J. Przyłuska, *Article level metrics – wskaźniki popularności publikacji naukowych*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2013, nr 2 (12), s. 212–222.

²¹ *ResearchGate. About us* [online] [dostęp 21 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.researchgate.net/about>.

²² M. Nahotko omawia wskaźniki reputacji na podstawie ResearchScorecard.com. Wymienia również LinkedIn, Reddit, PLoS i BMC. Autor podaje, że aktywność w Reddit jest brana pod uwagę przy ocenie artykułów w PLoS. Por. M. Nahotko, *Ewaluacja uczonych...*, s. 54; zob. też K. Jordan, *Exploring the ResearchGate score as an academic metric: reflections and implications for practice*, [w:] *Quantifying and Analysing Scholarly Communication on the Web (ASCW'15)*, 30 June 2015 [online]. Oxford, 2015 [dostęp 1 lipca 2015]. Dostępny w World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/279263713_Exploring_the_ResearchGate_score_as_an_academic_metric_reflections_and_implications_for_practice.

Wykres 4. Obecność polskich pracowników INiB w serwisie ResearchGate.net

Legenda:

1 – widoczna publikacja za rok 2014 i 2015

0 – pracownik naukowy jest widoczny w wybranej bazie, portalu itd., ale brak pracy za rok 2014 i 2015

? – przedstawiciel polskiej bibliologii nie prezentuje się w badanym źródle

Źródło: opracowanie własne.

Obecnie z serwisu ResearchGate korzysta 37 (14%) badaczy bibliologii i informatologii z Polski, z czego jedynie 13 zamieszcza bieżące informacje o nowych publikacjach. Należy podkreślić, że autorzy nie są zobligowani do deponowania pełnych teksów.

Liczba kanałów informacji o publikacjach – ujęcie statystyczne

Wśród pracowników instytutów biblio- i informatologicznych jedynie 26 osób (10%) jest widoczna w sześciu i więcej kanałach informacyjnych. W tej grupie dominują doktorzy (15), następnie czterech przedstawicieli ze stopniem doktora habilitowanego, trzech profesorów zwy-

czajnych i tyłuż nadzwyczajnych oraz jeden doktor inżynier. Zaskakuje brak magistrów. Udział procentowy mężczyzn w tej grupie wynosi 50% (13 osób). Taką samą liczbę stanowią kobiety. Osoby zidentyfikowane w sześciu kanałach informacyjnych reprezentują głównie nurt badań informatologicznych (15), w dalszej kolejności historycznych (7), prasoznawczych (2), bibliologicznych (1) oraz biblioterapeutycznych (1). Tylko jeden przedstawiciel INiB jest widoczny w dziewięciu z omawianych kanałów – jest to doktor, kobieta i, jak można przewidzieć, specjalizuje się w zagadnieniach informatologicznych.

Minimalny udział magistrów w badanych kanałach jest zrozumiały w przypadku „Polskiej Bibliografii Naukowej”, „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej” czy bibliografii dorobku naukowego poszczególnych uczelni i repozytoriach instytucjonalnych.

Tytuł/stopień naukowy a średnia liczba kanałów

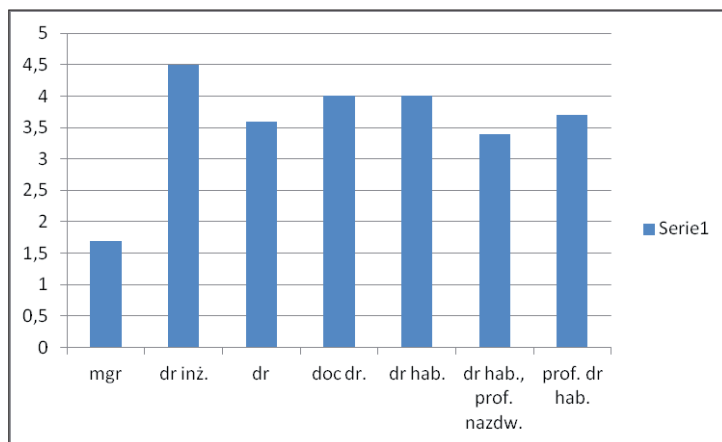
Jedną z hipotez badawczych było założenie o dominacji magistrantów w korzystaniu z dostępnych narzędzi Web 2.0, tzn. budowaniu własnych blogów czy użytkowaniu popularnych serwisów społecznościowych dla naukowców. Okazało się, że jest to grupa, która znajduje się dopiero na początku swojej drogi naukowej i jeśli nawet komunikuje swoje badania, to w celu ich popularyzacji jeszcze nie wykorzystuje różnorodnych kanałów informacyjnych.

Jak wskazuje poniższy wykres 5, nie można wyszczególnić żadnej grupy z określonym stażem naukowym, która by w znaczący sposób dominowała liczbą wykorzystanych dróg upowszechnienia własnych dokonań.

Specjalizacja a średnia liczba kanałów

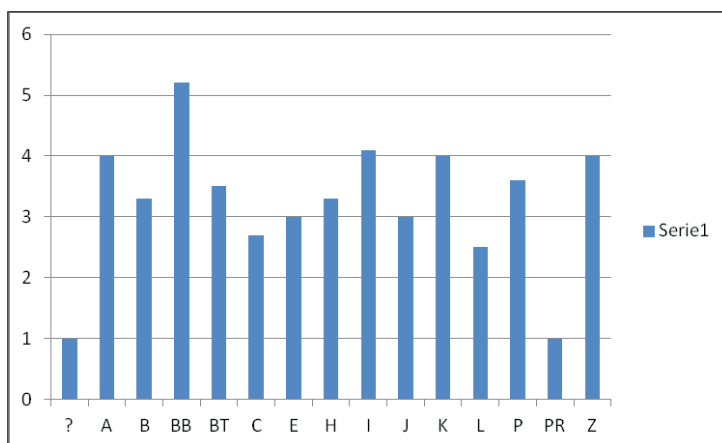
Stopień rozdrobnienia poszczególnych specjalizacji nie pozwala na miarodajne wnioskowanie z poniżej przedstawionego wykresu. Jeśli w badanej grupie wyodrębniono czterech przedstawicieli biblioterapii, a ich średnia wyniosła 5,2, zaś średnia pracowników zajmujących się informatologią, którą reprezentuje ponad 60 nauczycieli akademickich,

Wykres 5. Średnia liczba kanałów a posiadany stopień/tytuł naukowy

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6. Specjalizacja pracowników INiB a średnia liczba kanałów

Legenda:

Archiwistyka – A

Bibliologia – B

Biblioterapia – BB

Bibliotekoznawstwo – BT

Czytelnictwo – C

Edytorstwo – E

Historia książki – H

Informacja naukowa – I

Językoznawstwo – J

Księgarstwo – K

Literaturoznawca – L

Prasoznawstwo – P

Prawo – PR

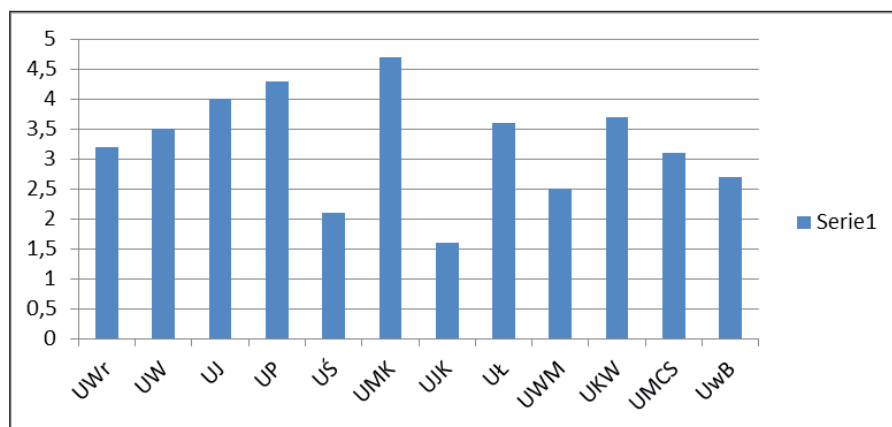
Zarządzanie i ekonomia – Z

Źródło: opracowanie własne.

oscylowała wokół 4,1, nie można tych dwóch wyników porównywać. Porównania można dokonać jedynie w odniesieniu do przedstawicieli nurtu badań informatologicznych i zagadnień historycznych, gdzie korzystniejszy wynik przypada pierwszej z wymienionych grup. Różnica między tymi grupami wynosi 0,5 i jest minimalna w stosunku do oczekiwanego wyniku.

Jednostka a średnia liczba kanałów

Ostatniego zestawienia dokonano, opierając się na danych na temat pracowników poszczególnych jednostek INiB. Tutaj porównywalność poszczególnych średnich wyników jest jasna i nie budzi wątpliwości. Jak dowodzą dane z wykresu, najlepiej możliwość upowszechniania własnego dorobku wykorzystują przedstawiciele Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK, na kolejnych miejscach odnotowano przedstawicieli uczelni krakowskich i pracowników jednostki bydgoskiej.

Wykres 7. Średnia liczba kanałów jednostek biblio- i informatologicznych

Źródło: opracowanie własne.

Zakończenie

Niestety, w powyższej analizie nie podjęto się badań nad polskimi serwisami, jak chociażby INFONA, która jest częścią projektu SYNTAT (twórcą jest m.in. ICM UW), nie zweryfikowano obecności pracowników na portalach zawodowych, jak: GoldenLine, LinkedIn, ORCID²³ czy ResearcherID. Nie poddano analizie również innych możliwości popularyzacji własnych badań czy prowadzonych zajęć dydaktycznych poprzez Prezi, Slide Player, SlideShare.

Z jednej strony dla polskich odbiorców istotne jest, aby powstał kanał informacyjny (w oparciu o instytucję naukową), który miałby znamiona kompletności i przede wszystkim aktualności danych. Jednakże osobiste zaangażowanie w upublicznienie własnego dorobku naukowego może w znaczący sposób zwiększyć liczbę odbiorców badań, a tym samym przyczynić się do aktywnego dyskursu naukowego nad wybranym zagadnieniem. Wydaje się, że obecnie znamiona kompletności powinna przejawiać bibliografia dorobku poszczególnych uczelni. Jednakże nie możemy dokonać tak optymistycznej oceny.

Wykorzystanie alternatywnych dróg upowszechniania nie jest uzależnione od specjalizacji, stopnia naukowego, płci czy jednostki, w której pracuje dany badacz. Głównym czynnikiem są indywidualne cechy poszczególnych osób²⁴ zajmujących się zagadnieniami biblio- i informatologii.

Wracając do hipotez badawczych zasygnalizowanych w pierwszej części opracowania, należy stwierdzić, że publikacje pracowników większości instytucji są widoczne w przestrzeni sieciowej. Po dokładnym przeszukaniu różnorodnych źródeł znajdziemy publikacje za rok 2014 i 2015, lecz nie wszystkich osób. Pracownicy są widoczni w Google Scholar, lecz tylko nieliczni decydują się na zbudowanie własnego profilu, który porządkuje rozproszoną informację bibliograficzną. Nadal zni-

²³ J. Przyłuska, J. Ortman, A. Radomska, *Identyfikacja autorów w serwisach dla naukowców na przykładzie ORCID*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2013, nr 2 (12), s. 223–230.

²⁴ K. Stachura, *Nowe media i technologie tożsamości. Lifestreaming jako praktyka społeczno-kulturowa*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2014, nr 1 (12), s. 137–151.

koma liczba badaczy wykorzystuje dostępne narzędzia Web 2.0 do ogłaszania swoich dokonań chociażby na własnych stronach czy blogach.

Na zakończenie przytoczę jeszcze raz postać Anupa Kumar Dasa, który swoje badania prezentuje w ośmiu różnych dostępnych mediach społecznościowych dla naukowców (Academia.edu, Blog, Google Scholar Citations, LinkedIn, ORCID, ResearcherID, ResearchGate, SlideShare, SSRN – Social Science Research Network)²⁵. I pytanie: czy istnieje optymalna liczba wykorzystanych kanałów? Raczej nie, ale należy przede wszystkim budować lokalne, instytucjonalne bazy bibliograficzne i pełnotekstowe, które pozwolą na umieszczenie odnośników w różnych punktach w przestrzeni sieciowej.

Bibliografia

Academia.edu [online] [dostęp 25 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.academia.edu/>.

Babik Wiesław, Sikorska Marta, *Blogi naukowe narzędziem upowszechniania informacji i wiedzy*, [w:] *Człowiek, media, edukacja*, pod red. Janusza Morbitzera, Emili Musiał, Kraków 2013, s. 26–34.

Bibliografia Zawartości Czasopism [online] [dostęp 11 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/katalogi-i-bibliografie/bibliografia-narodowa/bibliografia-zawartosci-czasopism>.

Cisek Sabina, *Nauka 2.0: nowe narzędzia komunikacji naukowej* [online] [dostęp 2 maja 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://eprints.rclis.org/archive/00012894/01/nauka_2.0.pdf.

Cisek Sabina, *Weblogi (blogi) – nowe narzędzie komunikacji w nauce*, [w:] *Zarządzanie informacją w nauce*, pod red. Diany Pietruch-Reizes, Katowice 2008, s. 170–177.

Cisek Sabina, Sapa Remigiusz, *Komunikacja naukowa w Internecie – mity i rzeczywistość* [online] [dostęp 17 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/9148/1/cisek_sapa_2006.pdf.

Das Anup Kumar, *Module 1. Scholarly Communicators*. W: *Curriculum for Researchers* [online]. Paris: UNESCO, 2015, 69 pp. [dostęp 15 czerwca 2015].

²⁵ A. K. Das, *List of Publications, Presentations, Awards, and Affiliations* [online] [dostęp 15 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://anupkumardas.blogspot.com/>.

- Dostępny w World Wide Web: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002319/231938e.pdf>.
- Das Anup Kumar, *The 7 Habits of Highly Effective Research Communicators*. W: *Charaibeti: Golden Jubilee Commemorative Volume*, ed. Goutam Maity [online], Kolkata: Department of Library and Information Science, Jadavpur University, 2014, 12 pp. [dostęp 6 lipca 2015]. Dostępny w World Wide Web: [http://eprints.rclis.org/23765/1/7Habits of Highly Effective Research Communicators.pdf](http://eprints.rclis.org/23765/1/7Habits%20of%20Highly%20Effective%20Research%20Communicators.pdf).
- Derfert-Wolf Lidia, *Międzynarodowe repozytorium z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej E-LIS*, [w:] *Otwarte zasoby wiedzy – nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej. Materiały konferencyjne, 15–17 czerwca 2011*, pod red. Marka M. Górskiego, Marzeny Marcinek, Kraków 2011, s. 111–121.
- E-LIS - *e-prints in library and information science* [online] [dostęp 21 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/>.
- Google Scholar [online] [dostęp 25 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://scholar.google.pl/>.
- Jarska Lidia M., *Pracownik naukowy w sieci – charakterystyka wybranych portali wymiany poglądów i wyników badań*, [w:] *Biblioteka, książka, informacja, Internet 2014*, pod red. Zbigniewa Osińskiego, Renaty Malesy, Sebastiana D. Kotuły, Lublin 2015, s. 123–140.
- Jordan Kathrine, *Academics and their online networks. Exploring the role of academic social networking*. „First Monday” [online] 2014, vol. 19, no. 11 [dostęp 13 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/4937/4159#author>.
- Jordan Kathrine, *Exploring the ResearchGate score as an academic metric: reflections and implications for practice*. W: *Quantifying and Analysing Scholarly Communication on the Web (ASCW'15), 30 June 2015* [online] Oxford, 2015 [dostęp 1 lipca 2015]. Dostępny w World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/279263713_Exploring_the_ResearchGate_score_as_an_academic_metric_reflections_and_implications_for_practice.
- Kulczycki Emanuel, *Blogi i serwisy naukowe. Komunikacja naukowa w kulturze konwergencji*, [w:] *III Międzynarodowa Konferencja Open Access w Polsce „Otwarta nauka i edukacja” 13–14 kwietnia 2012*, Bydgoszcz, Polska („Materiały konferencyjne EBIB”, red. Iwona Sójkowska; nr 22) [online] [dostęp 17 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://hdl.handle.net/10593/2520>.

- Kulczycki Emanuel, *Na jakim portalu naukowiec powinien mieć konto* [online]. Warsztat badacza [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/na-jakim-portalu-naukowiec-powinien-miec-konto/.
- Kulczycki Emanuel, *Porównanie skuteczności promocji: repozytorium, Academia.edu, ResearchGate* [online]. Warsztat badacza [dostęp 19 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/porownanie-skuteczności-promocji-repozytorium-academia-edu-research-gate-net/.
- Marcinek Marzena, *Opinie naukowców na temat publikowania na zasadach open access w świetle badań realizowanych w ramach projektu Study of Open Access Publishing (SOAP), 2012*, [w:] *Otwarte zasoby wiedzy: nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej, Cracow, Zakopane (Poland), 15–17 June 2011* [online] [dostęp 28 kwietnia 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/17290/>.
- Muraszkiewicz Mieczysław, Jan Szmidt, Krzysztof Zaremba, *SYNAT i Ω^R – ku ekosystemowi wsparcia informacyjnego nauki i uczelni polskich*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2014, nr 2 (104), s. 7–22.
- Nicole Muscanell, *Academics’ use of Social Media* [online] [dostęp 15 marca 2015]. Dostępny w World Wide Web: https://kmrc.qualtrics.com/jfe/form/SV_3lzcIHbGrymja7z.
- Nahotko Marek, *Ewaluacja uczonych i ich publikacji w otwartej e-Nauce*, „Zagadnienia Naukoznawstwa” 2013, nr 1 (195), s. 45–66.
- Van Noorden R., *Online collaboration: Scientists and the social network*. „Nature” [online] 2014, vol. 512, iss. 7513 [dostęp 21 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nature.com/news/online-collaboration-scientists-and-the-social-network-1.15711>.
- Ortman Justyna, Radomska Anna, Przyłuska Jolanta, *Article level metrics – wskaźniki popularności publikacji naukowych*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2013, nr 2 (12), s. 212222.
- Osińska Veslava, Komendziński Tomasz, *Naukowcy na Facebooku. Wizualizacja sieci społecznych w nauce*, [w:] *Współczesne oblicza komunikacji i informacji. Problemy, badania, hipotezy*, pod red. Ewy Głowackiej, Małgorzaty Kowalskiej, Przemysława Krysińskiego, Toruń 2014, s. 269–281.
- Osiński Zbigniew, *Narzędzia pracy historyka w świecie cyfrowym*, [w:] *Historia 2.0*, po red. Anny Sobczak, Marty Cichockiej, Piotra Frąckowiaka, Lublin 2014, s. 15–30.

- Osiński Zbigniew, *Sprawność internetowych narzędzi wyszukiwawczych z punktu widzenia badacza dziejów Polski* [online] [dostęp 17 czerwca 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/2366>.
- Pamuła-Cieślak Natalia, *Ukryty Internet jako przedmiot edukacji informacyjnej*, Toruń 2015.
- Przyłuska Jolanta, Ortman Justyna, Radomska Anna, *Identyfikacja autorów w serwisach dla naukowców na przykładzie ORCID*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2013, nr 2 (12), s. 223–230.
- ResearchGate* [online] [dostęp 26 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.researchgate.net>.
- Rozkosz Ewa A., *Serwisy społecznościowe dla naukowców (SSN) na przykładzie, ResearchGate i Academia.edu*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2014, nr 2 (14), s. 16–24.
- Rybiński Henryk, *Repozytoria uczelniane i ich rola w projekcie SYNAT*, [w:] *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17–19 kwietnia 2013* [online]. Warszawa: Komisja Wydawnictw Elektronicznych SBP, 2013 [dostęp 18 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/35.
- Sapa Remigiusz, *Konflikty w obszarze pośredniczenia w komunikacji naukowej: interesy i ideologia*, [w:] *Otwarte zasoby wiedzy – nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej. Materiały konferencyjne, 15–17 czerwca 2011*, pod red. Marka M. Górskiego, Marzeny Marcinek, Kraków 2011, s. 17–30.
- Sapa Remigiusz, *Metodologia badań obszaru pośredniczenia w komunikacji naukowej z perspektywy nauki o informacji*, Kraków 2009.
- Stachura Krzysztof, *Nowe media i technologie tożsamości. Lifestreaming jako praktyka społeczno-kulturowa*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2014, nr 1 (12), s. 137–151.
- Świgoń Marzena, *Bariery informacyjne: wyniki badań ankietowych wśród pracowników i studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*. „Biuletyn EBIB” [online] 2010, nr 1 (110) [dostęp 4 maja 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ebib.info/2010/110/bariery_informacyjne.pdf.

Information on New Publications of Polish Specialists in Information and Library Science (part 2)

ABSTRACT: The rapidly expanding Polish library and information science does not have a current bibliography (“Polska Bibliografia Bibliologiczna”, last updated 01/18/2013). Information on new publications is available on the web through universities’ staff publication databases, institutional repositories or specific databases (E-LIS). The same authors also provide data on their publications using Web 2.0 tools (blogs, websites) as well as continuously updating their profiles on social research portals (Akademia.edu, ResearchGate). Also, Google Scholar serves as an aggregator of scientific works where scientists create their profiles. In order to present information on new publications on the web the author analyzed the presence of 261 Polish information and library science researchers (as of March 2015) and the degree they use different types of channels to present their scientific record. In the first part of the study will be presented institutional channels for disseminating research, and a disciplinary bibliographic and full-text databases.

KEYWORDS: bibliographies, E-LIS, Polska Bibliografia Bibliologiczna, repositories, science communication.

